

**DR INŻ. ARCH.
RAFAŁ BARYCZ**
BIURO ARCHITEKTONICZNE
BARYCZ I SARAMOWICZ

**ARCH. OSKAR
GRĄBCZEWSKI**
WICEPRZEWODNICZĄCY
KAPITUŁY KDMA
OVO GRĄBCZEWSKY
ARCHITEKCI

**ARCH. MARCIN
SADOWSKI**
JEMS ARCHITEKCI

**ARCH. MARIA
SALONI-SADOWSKA**
WICEPRZEWODNICZĄCA
KAPITUŁY KDMA
PARTNER, KIEROWNIK PROJEKTU
KURYŁOWICZ&ASSOCIATES
SP. Z O.O.

ARCH. MAREK CHROBAK
PREZES ZARZĄDU GŁÓWNEGO
STOWARZYSZENIA
ARCHITEKTÓW POLSKICH

DR IZABELA BURDA
POLITECHNIKA GDAŃSKA

ARCH. ROMAN DZIEDZIEJKO
WSPÓŁWŁAŚCICIEL,
GRUPA 5 ARCHITEKCI

GŁOS KAPITUŁY

I NAGRODA

Krainy Kresów

DR INŻ. ARCH. RAFAŁ BARYCZ
BIURO ARCHITEKTONICZNE
BARYCZ I SARAMOWICZ

Krainy Kresów to projekt unikatowy. To architektoniczna opowieść o wielowarstwowej kulturze Kresów, rozumianych bardziej niż obszar geograficzny jako pojęcie, które przez stulecia było synonimem wielokulturowej atrakcyjności i siły przyciągania Rzeczypospolitej, zwłaszcza z lat jej złotego wieku, to jest czasów Zygmunta Starego i jego syna Zygmunta Augusta, do czego trzeba dążyć.

Wypowiedziany nietuzinkowym językiem przestrzennym projekt składa się z siedmiu części, rozproszonych w różnych miejscach Lubyczy Królewskiej na wschodnim Roztoczu. Są to działania z pogranicza land artu, gdzie tłem, kontekstem i tworzywem jest przestrzeń środowiska naturalnego, architektury sensu largo. Wspaniała młoda artystka mówi cicho, często architektonicznym szeptem, wydobywając z krajobrazu artefakty przeszłości, których często nie dostrzegamy. Wszak jak napisał św. Jan Paweł Wielki, „artysta w szczególnie sposób obcuje z pięknem i w bardzo realnym sensie można powiedzieć, że piękno jest jego powołaniem zadany mu przez Stwórcę wraz z darem talentu artystycznego”.

Wędrujemy tedy z autorką przez cerkwisko, gdzie wydobyto wspaniałe ślady sztuki sepulkralnej bruśnieńskich kamieniarzy, a my w tym miejscu wspominamy podobne lapidarium wokół cerkwi w Kotani, w którym dzięki wysiłkom wielu dobrych ludzi uratowano liczne łemkowskie krzyże nagrobne i rzeźby dłuta kamieniarzy z Bartnego. Nieistniejącą już wieś Teniatyska przywołuje ascetyczny linearny pawilon, wykonany w drewnie według zasad tradycyjnego rzemiosła. Niezwykły wymiar emocjonalny ewokuje kolejny etap projektu, czyli amorficzny ogród kwiatowy, upamiętniający Romów zamordowanych przez Niemców we wsi Potoki w 1943 roku, gdzie nieprzewidywalność, różnorodność i koloryt nawiązują do tradycji cygańskich taborów. Ponieważ rzeka Sotokija niesie w sobie wiele pamięci, artystka proponuje nam kolejno ażurową altanę o biomorficznej formie w miejscu stojącego tam niegdyś młyn, jak również drewniane pomosty zbliżające architektonicznych widzów do tafli cieklu wodnego. Jest wreszcie przywrócenie śladów dawnej cerkwi św. Paraskewy we wsi Kniazie, co dla tożsamości kulturowej i duchowej może mieć kapitalne znaczenie, porównywalne do roli, jaką w krajobrazie Beskidu Niskiego odgrywa niesamowita biała cerkiew w Bielicznej pod Lackową, będąca już ostatnim, obok dziedziczących sadów i kamiennych podmurówek, śladem istniejącej tam niegdyś ludnej wioski. Można powiedzieć za Szczęsnym Morawskim, że „przyroda tylko jest matką budownictwa, tak jak jest macierzą piękna wszelkiego”.

W ostatnich latach w Konkursie dla Młodych Architektów zwyciężają projekty tożsamościowe. Dobrze to świadczy o naszej młodzieży architektonicznej, która dba o polską

wspólnotę, własny kod kulturowy i pamięć historyczną. W 2021 roku nagroda główna trafiła do autorki fascynującej remizy w Połtuce nad Odrą, której kanwą jest fenomen Ochotniczych Straży Pożarnych, będący w tej skali ewenementem na światową skalę. Dwa lata później wysokie jury dostrzegło arcyśląski i przez to arcykowski projekt rewitalizacji zabytkowego osiedla Werdon w Rudzie Śląskiej. Nagrodzony przed rokiem doskonały projekt pielęgnujący pamięć o ginącym świecie łemkowszczyzny odwołuje się do podobnej aksjologii jak tegoroczny. Stąd o pięknej pracy Młodej Przyjaciółki Architektury Pani Julii Wild można z całą mocą powtórzyć, że służy ona wielkiej historycznej idei tolerancyjnego współżycia i współdziałania ludów, grup społecznych i różnych wyznań Rzeczypospolitej.

II NAGRODA

Architektura poprzemysłowa. Rewitalizacja Cementowni Grodziec

ARCH. OSKAR GRĄBCZEWSKI
WICEPRZEWODNICZĄCY KAPITUŁY KDMA
OVO GRĄBCZEWSKY ARCHITEKCI

Pracą *Architektura poprzemysłowa. Rewitalizacja Cementowni Grodziec* otrzymała 2. nagrodę za bardzo dobry wybór tematu, jego modelowe rozwiązanie oraz za elegancję i powściągliwość zastosowanych środków architektonicznych. Potężny budynek nieczynnej cementowni został przez autora potraktowany z wrażliwością i szacunkiem. Żadna z nowych form nie konkuruje z surowym pięknem postindustrialnego monumentu, są one harmonijnie wpisane w całość urbanistyczno-architektonicznego kompleksu, tworząc wysokiej jakości architekturę tła. Na szczególne uznanie zasługuje trafny dobór implementowanych funkcji, w tym próba przywrócenia funkcji przemysłowej. Autor słusznie stwierdza, że celem rewitalizacji nie powinna być jedynie troska o postindustrialną architekturę, ale pobudzenie lokalnej gospodarki i tworzenie nowych miejsc pracy. Dużym walorem pracy jest czytelna, prosta, ograniczona do niezbędnego minimum oprawa graficzna. Monochromatyczne obrazy rewitalizowanej cementowni ujmują spokojem i elegancją.

III NAGRODA

Brutalizm

ARCH. MARCIN SADOWSKI
JEMS ARCHITEKCI

Nie ma chyba stylu architektonicznego ostatniego stulecia, który wzbudzałby tak wiele kontrowersji jak brutalizm. W programie telewizyjnym brytyjskiej z 2005 roku *Demolition*, w głosowaniu widzów wskazujących dwanaście budynków do wyburzenia, osiem było zaprojektowanych w tym stylu. Brutalizm, jak wiele innych „-izmów”, ulegał skrajnym ideologiom, wielokrotnie bywał nieracjonalny, a często źle wykonany beton

korodował. Ma jednak swoich orędowników, szereg budowli objęto prawną ochroną. Dla wielu architektów wciąż stanowi źródło inspiracji. Odwołanie do brutalizmu w projekcie mieszkaniowym jest niewątpliwie wyzwaniem. Autorzy przypominają obecność brutalizmu we Wrocławiu w szczególnym osiedlu przy placu Grunwaldzkim autorstwa Jadwigi Grabowskiej-Hawrylak. Trzy budynki o stosunkowo niewielkiej skali (pięć kondygnacji) mają rzeźbiarskie elewacje uskakujące tarasami w stronę sąsiednich terenów zielonych. Silnie zindywidualizowany detal balkonów, donic, w skali całości nie staje się opresyjny, a uzasadnia prosty plan lokalizacji trzech budynków. Plany mieszkań są konsekwencją przyjętych rozwiązań elewacji budynków i wymagają indywidualnych rozwiązań wnętrzarskich od przyszłych użytkowników budynku. Słabą stroną projektu jest typowo hotelowe rozwiązanie klatki schodowej i wspólnego korytarza. Autorzy, odwołując się do pozytywnych elementów osiedli brutalistycznych, takich jak choćby tereny zielone, deklarują nową odstonę stylu w doborze rozwiązań materiałowych, technicznych. Kolorowe wizualizacje wnętrz na parterze budynków sugerują przyjazną atmosferę części wspólnych osiedla. Wyróżnić należy, konsekwentnie zastosowaną, surową, nieszablonową grafikę pracy.

I WYRÓŻNIENIE

Dzielnia

ARCH. MARIA SALONI-SADOWSKA
WICEPRZEWODNICZĄCA KAPITUŁY KDMA
PARTNER, KIEROWNIK PROJEKTU
KURYŁOWICZ&ASSOCIATES SP. Z O.O.

Jak zapobiegać zjawisku depopulacji, które dotyka polskie miasta średniej wielkości? To pytanie postawiła sobie autorka pracy *Dzielnia*, opracowując projekt Kwartał Kultury w Nowym Sączu. Ten wielofunkcyjny obiekt stać się może katalizatorem zmian społecznych i gospodarczych miasta. Współczesny zespół zabudowy wielofunkcyjnej, wpisany w istniejący układ urbanistyczny, jest obiektem hybrydowym, w którym różnorodne funkcje publiczne łączą się w nieoczywistych, otwartych relacjach. Całość dopełnia zielona przestrzeń miejskiego ogrodu powiązanego z istniejącym układem przestrzeni miejskich. Spójny wyraz architektoniczny, odmienny od tradycyjnej typologii zabudowy Nowego Sącza, jest świadomym wyborem autorki. Obiekt ma wspierać lokalną tożsamość, a jednocześnie promować innowacyjność społeczeństwa. Funkcja obiektu jest odpowiedzią na potrzeby różnorodnych grup mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem ludzi młodych. Dzielnia Sądecka stać by się mogła ważną przestrzenią na mapie Nowego Sącza, a mieszkańcy zyskaliby nowe miejsce aktywności, miejsce lubiane i „własne”. Praca została wyróżniona za szczególnie interesujący dobór tematu i dojrzałą, autorską odpowiedź architekta na realne, zaobserwowane problemy społeczno-gospodarcze.

II WYRÓŻNIENIE

Radical Imperfection. Rewitalizacja Hotelu Forum

ARCH. MAREK CHROBAK
PREZES ZARZĄDU GŁÓWNEGO
STOWARZYSZENIA ARCHITEKTÓW POLSKICH

Autorzy projektu podjęli bardzo aktualny i zarazem bardzo istotny temat rewitalizacji przestrzeni nieużywanych budynków. Temat pracy jest tym bardziej trudny, że odnosi się do ikony architektury lat 80. i jest bardzo kontrowersyjny wśród krytyków. Wyróżnienie przyznano za odważny i przemysłany sposób pokazania podjętego tematu, a jednocześnie zrównoważony i syntetyczny sposób zdefiniowania na nowo przestrzeni byłego Hotelu Forum w Krakowie z odniesieniem się do tradycji miejsca i szacunku do bryły obiektu. Praca nie definiuje jednoznacznie sposobu zmian, a jedynie trafnie pokazuje możliwe kierunki i standardy rewitalizacji tego typu obiektów poprzez interakcję poszczególnych przestrzeni i funkcji.

III WYRÓŻNIENIE

Aula miejska

ARCH. ROMAN DZIEDZIEJKO
GRUPA 5 ARCHITEKCI

Praca *Dziedzictwo przywrócone – Projekt Auli Miejskiej* wyróżnia się klarowną i przejrzystą koncepcją, tączącą wnikliwą analizę historyczną i architektoniczną drewnianej sakralnej architektury regionu z nowoczesną reinterpretacją. Lokalizacja nowego projektu w miejscu nieistniejącego od ponad stu lat drewnianego kościoła stanowiła inspirację do koncepcji Auli, nadając jej symboliczny wymiar i związek z lokalnym dziedzictwem. Autor wykazał wysoki poziom warsztatu projektowego oraz wrażliwości plastycznej, prezentując koncepcję w inspirującej i klimatycznej konwencji grafiki czarno-białej, która skutecznie oddaje zarówno tradycyjne formy, jak i współczesne rozwiązania przestrzenne. Największym wyzwaniem było dla autora połączenie autentycznego, lecz utraconego dziedzictwa z nowoczesną funkcją i estetyką, co udało się z sukcesem, tworząc harmonijną i symboliczną przestrzeń. Projekt nie tylko przywraca pamięć o regionalnym dziedzictwie, ale także umożliwia uzyskanie wysokiej jakości przestrzeni publicznej i miejsca integrującego lokalną społeczność oraz sprzyjającego rozwojowi kulturalnemu miasta.

III WYRÓŻNIENIE

Zagroda wiejska w Ługach Wielkich. Model rozwoju siedliska w krajobrazie wsi mazowieckiej

DR INŻ. ARCH. IZABELA BURDA
POLITECHNIKA GDAŃSKA

Autorka z wielką wrażliwością i szacunkiem podchodzi do dziedzictwa materialnego i niematerialnego polskiej wsi, proponując współczesną interpretację zagrody jako przestrzeni nie tylko do życia, ale i współistnienia z krajobrazem, pamięcią miejsca oraz lokalną wspólnotą. Praca wyróżnia się konsekwentnie uporządkowaną strukturą przestrzenną, opartą na wnikliwej analizie kontekstu i czytelnie zdefiniowanych relacjach między skalą terytorium, osady, zagrody i domu. Proponowany model rozwoju nie narusza integralności środowiska kulturowego, lecz staje się jego naturalnym przedłużeniem, budując narrację nowego zamieszkiwania na fundamentach lokalnej tożsamości. Projekt pokazuje, że architektura może być narzędziem odbudowy wspólnoty i wyrazem odpowiedzialności za miejsce. To dojrzała i przemyślana propozycja, która harmonijnie integruje lokalną tradycję z potrzebami współczesnego zamieszkiwania.